

PROJEKT »Otkrivanje barokne umjetnosti« međunarodnoga Muzeja bez granica

»Alegorija jeseni«, dio serije tapiserija »Četiri godišnja doba«, Bruxelles oko 1700.

Župna crkva Marije Snježne u Belcu

Ujedinjeni svijet *baroka*

U virtualnome projektu koji sabire vrijedne artefakte iz muzejskih zbirka i spomenike *in situ* iz 17. i 18. stoljeća, sudjeluju Austrija, Češka, Njemačka, Mađarska, Italija, Portugal, Slovenija i Hrvatska

Jelena MANDIĆ-MUŠCET
jelena.mandic@vjesnik.hr

Više od osamdeset muzejskih eksponata i vrijednih spomenika iz raznih dijelova Hrvatske uvršteno je u virtualni kulturološki projekt »Otkrivanje barokne umjetnosti« koji je prije nekoliko mjeseci realizirao Muzej bez granica, međunarodna institucija sa sjedištem u Bruxellesu. Voditeljica cjelokupnog projekta je Eva Schubert, utemeljiteljica Muzeja bez granica, koja je svoju karijeru posvetila razvoju kulturoloških projekata i zbližavanju europskih zemalja kroz virtualno upoznavanje umjetnosti i kulture.

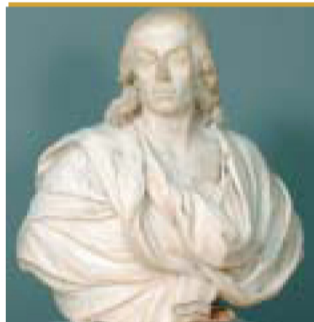
Njezinu kulturološkome projektu »Otkrivanje barokne umjetnosti« priključile su se, na inicijativu Ministarstva kulture, i dvije zagrebačke institucije: Muzej za umjetnost i obrt i Institut za povijest umjetnosti. Vodstvo nad hrvatskom dionicom preuzele su domaće povjesničarke umjetnosti. Nela Tarbuk, muzejska savjetnica u Muzeju za umjetnost i obrt, koordinatorka je za prezentaciju baroknih izložaka iz hrvatskih muzeja, a dr. Mirjana Repanić Braun, viša znanstvena suradnica u Institutu za povijest umjetnosti, zadužena je za prezentaciju baroknih spomenika u Hrvatskoj *in situ*.

Osamdeset pet eksponata

»Otkrivanje barokne umjetnosti« kulturološki je projekt Muzeja bez granica koji sabire vrijedne artefakte iz muzejskih zbirka i spomenike *in situ* iz 17. i 18. stoljeća. Iz prve faze - stalnoga postava baroknoga fonda virtualnoga muzeja, poslije će se generirati razne izložbe. U projektu započeto 2005. godine sudjeluje osam zemalja: Austrija, Češka, Njemačka, Mađarska, Italija, Portugal, Slovenija i Hrvatska.

U stalni postav virtualnoga muzeja uključeno je 50 muzejskih eksponata i 35 spomenika sa šireg područja Hrvatske, koliko je mogao odabrati svaki tim, bez obzira na razlike u veličini korpusa baroknih spomenika u pojedinim zemljama, i bez obzira na oscilirajuću kvalitetu sačuvanih predmeta i nepokretne baštine, napominje Mirjana Repanić Braun.

Treba imati na umu, ističe naša

Pierre Etienne Monnot:
»Princ Livio Odescalchi«, Rim, posljednja četvrt 17. st.

»Ravnopravno smo izlagali s rimskom Galerijom Borghese, u fundusu u kojem su poznata remek-djela visokog baroka, a s našim hodočasničkim crkvama konkurirali smo raskošnim zdanjima bavarskog baroka, ističe Mirjana Repanić Braun

Skulpture Aleksija Koenigera u Lepoglavi

RECESIJSKE MUKE Teško do financijera

»Projekt je započeo 2005. godine, paralelno s početkom recesije u Europi. Eva Schubert je računala na međunarodno financiranje projekta, kakvo je imala tijekom izložbe 'Otkrijmo islamsku umjetnost', ali to se nije dogodilo. Jedine zemlje koje su od početka imale osiguran novac za sudjelovanje bile su Češka, Portugal i Hrvatska. Svi drugi su vrlo teško našli financijere«, ističe Mirjana Repanić Braun.

Federico Benković: »Žrtva Abrahamova«, Venecija, 1715.

sugovornica, da smo u ovome projektu ravnopravno izlagali s rimskom Galerijom Borghese, u fundusu u kojem su poznata remek-djela visokog baroka te da smo s našim hodočasničkim crkvama konkurirali velikim i raskošnim zdanjima bavarskog baroka.

Isusovački kompleks u Dubrovniku

»Spomenici su birani prema zadanim temama kojima su dotaknuti svi aspekti baroka. U pojedine teme, kao što su pobožnost i hodočašća, svećenički redovi, povijest i sjećanje, ratovi..., naš barokni korpus dobro se uklopio, a za neke druge, poput putovanja, egzotike i rezidencija, nismo imali konkurentne eksponate«, kazuje Repanić Braun.

Među izabranim hrvatskim spomenicima, dodaje suvoditeljica hrvatskoga dijela projekta, pozornost povjesničara umjetnosti iz drugih zemalja privukli su Isusovački kompleks u Dubrovniku i dubrovačke crkve, crkva u Belcu, kapela sv. Franje na Kaptolu u Zagrebu svojom izuzetnom štukodekoracijom, djela Aleksija Koenigera u Lepoglavi.

U nastanku tih spomenika sudjelovala su i poznata imena poput Andrea Pozza, Gaetana Garcie, Pietra Passalacqua, Marina Gropellija ili Josepha Schokotnigga, što je također izazvalo pozornost. Zainteresirao ih je i visok umjetnički domet pojedinih ostvarenja, iznenadile podudarnosti i razlike u razvoju stila te privukla lokalna arhitektura Sv. Barbare u Velikoj Mlaki i pučka umjetnost, prisjeća se Repanić Braun.

I dok su okosnicu hrvatskih spomenika *in situ* činili isusovački objekti diljem zemlje, muzejski eksponati birani su iz različitih hrvatskih muzeja. Najveći broj potječe iz Muzeja za umjetnost i obrt, Hrvatskoga povijesnoga muzeja, Galerije likovnih umjetnosti u Osijeku, Gradskoga muzeja u Varaždinu, Kulturno-povijesnoga muzeja u Dubrovniku, Dijecezanskoga muzeju u Zagrebu, Zagrebačke riznice, Gradskoga muzeja u Iloku, Strossmayerove galerije starih majstora u Zagrebu...

Među njima povjesničarka umjetnosti Nela Tarbuk izdvaja »Božji grob« J. W. Stolla, dijelove oltara sv. Ladislava i sv. Marije

(rad I. Komersteinera s kojim počinje barok u kiparstvu kontinentalne Hrvatske), peč iz dvorca u Mirkovcu, Erdödiejev sarkofag, kabinetni ormarić iz Kneževa dvora, tumba Kristova s bjelokosnim figurama iz Riznice zagrebačke katedrale, porculanski servis s prizorima Trenkovich pandura, portrete iz osječke Galerije likovnih umjetnosti i slike iz Kneževa dvora, bruxellesku tapiseriju »Jesen« (dio serije »Četiri godišnja doba«)...

U ukupnom budžetu nije bilo novca za istraživanje građe, pa su hrvatske autorice mnoge spoznanje crpile iz kataloga velike kulturološke izložbe MUO-a »Barok u Hrvatskoj«. Kako je objasnila Mirjana Repanić Braun, projekt »Otkrivanje barokne umjetnosti« financirale su zemlje sudionice, budući da zbog recesije koja je nastupila iste godine kada je projekt bio u osnivanju, nije bilo moguće osigurati sredstva iz nekoga od europskih fondova.

Volonterski posao

Hrvatski dio tako financira Ministarstvo kulture. Sredstva koja Ministarstvo dodjeljuje projektu, precizira Repanić, kanaliziraju se najvećim dijelom prema upravi Muzeja bez granica za podmirenje menadžerskih poslova, informatičku infrastrukturu i prezentaciju na webu muzeja.

»Financiran je i odlazak lokalnog koordinatora i kustosa na radionice, na kojima se i temeljio rad na koncepciji muzeja - stalnoga postava i tematskih izložaba koje nastaju odabirom 'eksponata' iz stalnih muzejskih postava zemalja sudionica projekta. Rad koordinatora, kustosa i svih povjesničara umjetnosti koji su sudjelovali u obradi pojedinih 'katalogskih jedinica', a to su bili kustosi iz pojedinih hrvatskih muzeja te istraživači iz Instituta za povijest umjetnosti, bio je volonterski«, navodi Repanić, ističući da su i fotografi ustupili svoje snimke bez naknade.

Sudjelovanje u tome međunarodnome projektu, kako se izrazila Nela Tarbuk, bio je često »krav posao«, ali je Hrvatskoj osigurao priliku da u okrilju europske zajednice pokaže izvanredno kulturno naslijeđe, sada svima dostupno u virtualnome muzeju (www.discoverbaroqueart.org).